

SAĞLIK ALANI SERTİFİKALI EĞİTİM STANDARTLARI

Standart No	SASES-
Tarih	

ÇOK ÖNEMLİ KİŞİLERİN TIBBİ KBRN SAVUNMASI

SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Eğitim ve Sertifikasyon Hizmetleri Daire Başkanlığı
Mithatpaşa Cad. No: 3 B Blok 3. Kat
Sıhhiye / ANKARA

Bu standart Sağlık Bakanlığı Sertifikalı Eğitim Yönetmeliği gereğince ilgili sertifikalı eğitim bilim komisyonunca hazırlanmıştır.

İçindekiler

1. EĞİTİMİN ADI	3
2. EĞİTİMİN AMACI	3
3. EĞİTİMİN HUKUKİ DAYANAĞI	3
4. EĞİTİM İLE İLGİLİ TANIMLAR	3
5. EĞİTİM PROGRAMININ YÜRÜTÜLME USUL VE ESASLARI	3
6. KATILIMCILAR VE NİTELİKLERİ	3
7. EĞİTİMİN MÜFREDATI	3
7.1 Öğrenim Hedefleri ve Eğitimin İçeriğinde Yer Alacak Konular	3
7.2 Eğitimde Kullanılacak Materyaller ve Nitelikleri	6
7.3. Eğitimin Süresi	7
7.4. Eğitimin Değerlendirilmesi (Sınav Usulü, Başarı Ölçütü, Ek Sınav Hakkı vs.)	7
8. PROGRAM SORUMLUSU VE NİTELİKLER	7
9. EĞİTİCİLER VE NİTELİKLERİ	7
10. EĞİTİM VERİLECEK YERİN NİTELİKLERİ	7
11. SERTİFİKANIN GEÇERLİLİK SÜRESİ	8
12. SERTİFİKANIN YENİLENME ÖLÇÜTLERİ	8
13. DENKLİK BAŞVURUSU VE DENKLİK İŞLEMLERİ USUL VE ESASLARI	8
EK 1: ÇOK ÖNEMLİ KİŞİLERİN TIBBİ KBRN SAVUNMASI EĞİTİMİ PROGRAMI UYGULAMA DEĞERLENDİRME FORMU	9

ÇOK ÖNEMLİ KİŞİLERİN TIBBİ KBRN SAVUNMASI SERTİFİKALI EĞİTİM PROGRAMI STANDARDI

1. EĞİTİMİN ADI

Çok Önemli Kişilerin Tıbbi KBRN Savunması Sertifikalı Eğitim Programı

2. EĞİTİMİN AMACI

Bu eğitim programının amacı, çok önemli kişi kapsamında olan devlet büyüklerine sağlık hizmet desteği veren sağlık personeline, tıbbi KBRN savunması kapsamında tanı, tedavi ve KBRN müdahalesi konularında gerekli bilgi, beceri ve tutumların kazandırılmasıdır.

3. EĞİTİMİN HUKUKİ DAYANAĞI

Bu eğitimde aşağıdaki mevzuat, hukuki dayanak olarak alınmıştır;

1. 17 Ağustos 1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Teşkilatı Kanunu
2. 03 Mayıs 2012 tarihli ve RG.: 28281 sayılı Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer Tehlikelere Dair Görev Yönetmeliği
3. 04 Şubat 2014 tarihli ve 28903 sayılı Sağlık Bakanlığı Sertifikalı Eğitim Yönetmeliği
4. 25 Nisan 2014 tarihli ve 5316.3306 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşların Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik Ve Nükleer Tehlikelere Dair Görev Yönergesi.

4. EĞİTİM İLE İLGİLİ TANIMLAR

KBRN: Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer

5. EĞİTİM PROGRAMININ YÜRÜTÜLME USUL VE ESASLARI

Eğitim programı aşağıdaki usul ve esaslara göre yürütülür.

1. Her eğitim programının başlangıcında, eğitim süresince geçerli olan kurallar ve uygulamalar açıklanır.
2. Eğitim programı teorik ve uygulamalı olarak yürütülür
3. Eğitim dokümanları eğitimin başlangıcında katılımcılara dağıtılır.
4. Bir eğitime en fazla 30 kişi katılabilir.
5. Eğitime kesintisiz devam esas olup uygulama eğitimine devam zorunludur. Yasal bir mazeret nedeniyle teorik eğitim süresinin en fazla %10'u (onu) kadar devamsızlık yapılabilir. Uygulama eğitiminin tamamına katılmayanlar sertifikalandırılmaz.
6. Bu eğitim programının ilgili birimi Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğüdür.
7. Eğitimin etkinliğinin ve verimliliğinin değerlendirilmesi maksadıyla ön test ve son test ile anket uygulaması yapılır.
8. Bu eğitim programının Bakanlık ilgili birimi Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğüdür.

6. KATILIMCILAR VE NİTELİKLERİ

Bu eğitime başta Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Sağlık Hizmetleri Müdürlüğünde görevli olanlar olmak üzere devlet büyüklerine sağlık hizmeti veren sağlık personeli katılabilir.

7. EĞİTİMİN MÜFREDATI

7.1 Öğrenim Hedefleri ve Eğitimin İçeriğinde Yer Alacak Konular

Eğitim programının teorik ve uygulamalı kısımlarının içeriğinde yer alacak konular ile her konuya ait öğrenim hedefleri ve eğitim süreleri Tablo-1 ve Tablo-2'de gösterilmiştir.

Tablo-1. Teorik eğitimde yer alan konular, Öğrenim Hedefleri ve Süreleri

KONULAR	ÖĞRENİM HEDEFLERİ Bu sertifikalı eğitim programını başarı ile tamamlayan katılımcı:	SÜRE (Saat)
KBRN'ye giriş, mevcut durum ve yasal mevzuat	<ul style="list-style-type: none">• Kitle imha silahları (KİS) hakkındaki temel kavramları tanımlar.• Türkiye'deki ve dünyada KİS'e ilişkin genel durumu açıklar.• KİS ile ilgili ulusal mevzuatı açıklar.	1
KBRN olaylarının tarihçesi	<ul style="list-style-type: none">• Geçmişten bugüne kadar meydana gelen önemli ulusal ve uluslararası KBRN kazalarını/olaylarını bilir ve anlatır	1
KBRN savunması	<ul style="list-style-type: none">• KBRN savunmasını tanımlar.• KBRN savunmasının bileşenlerini açıklar.	1
Tıbbi KBRN savunması	<ul style="list-style-type: none">• Tıbbi KBRN savunmasını tanımlar.• Tıbbi KBRN savunmasının bileşenlerini açıklar.	2
Kimyasal yaralıların tanı ve tedavisi -I (sinir ajanları)	<ul style="list-style-type: none">• Sinir ajanlarını sınıflandırır,• Sinir ajanlarının etki mekanizmalarını açıklar,• Sinir ajanlarının neden olduğu klinik tabloyu açıklar,• Sinir ajanlarının neden olduğu klinik tabloların tedavisini anlatır.	2
Kimyasal yaralıların tanı ve tedavisi-II (yakıcı ajanlar)	<ul style="list-style-type: none">• Yakıcı ajanları sınıflandırır,• Yakıcı ajanların etki mekanizmalarını açıklar,• Yakıcı ajanların neden olduğu klinik tabloyu açıklar,• Yakıcı ajanların neden olduğu klinik tabloların tedavisini anlatır.	2
Kimyasal yaralıların tanı ve tedavisi -III (boğucu ajanlar)	<ul style="list-style-type: none">• Boğucu ajanları sınıflandırır,• Boğucu ajanların etki mekanizmalarını açıklar,• Boğucu ajanların neden olduğu klinik tabloyu açıklar,• Boğucu ajanların neden olduğu klinik tabloların tedavisini anlatır.	1
Kimyasal yaralıların tanı ve tedavisi -IV (siyanürler)	<ul style="list-style-type: none">• Siyanürleri sınıflandırır,• Siyanürlerin etki mekanizmalarını açıklar,• Siyanürlerin neden olduğu klinik tabloyu açıklar,• Siyanürlerin neden olduğu klinik tabloların tedavisini anlatır.	1
Kimyasal yaralıların tanı ve tedavisi -V (kapasite bozucular ve kargaşa kontrol ajanları)	<ul style="list-style-type: none">• Kapasite bozucuları ve kargaşa kontrol ajanlarını sınıflandırır,• Kapasite bozucuların ve kargaşa kontrol ajanların etki mekanizmalarını açıklar,• Kapasite bozucuların ve kargaşa kontrol ajanlarının neden olduğu klinik tabloyu açıklar,• Kapasite bozucuların ve kargaşa kontrol ajanlarının neden olduğu klinik tabloların tedavisini anlatır.	1
Kimyasal yaralıların triyajı ve yapılacak acil tıbbi müdahalenin esasları	<ul style="list-style-type: none">• Kimyasal ajanlara maruz kalan yaralılarda maruziyete neden olan etkene yönelik özelleşmiş triyajı açıklar.• Acil tıbbi müdahale esaslarını açıklar.	1
Kimyasal yaralılarda numune alma esasları, tespit ve teşhis	<ul style="list-style-type: none">• Numune alma prensiplerini sayar.• Kimyasal ajanlara maruz kalan yaralılardan biyolojik örneklerin (vücut sıvıları ve doku) usulüne uygun olarak nasıl alınacağını anlatır.• Kimyasal harp maddelerini tespit ve teşhis eden detektörlerin çalışma prensiplerini açıklar.	2

Tablo 1 - devam

Biyolojik yaralıların tanı ve tedavisi- I	<ul style="list-style-type: none">• A kategorisindeki biyolojik ajanları sınıflandırır,• A kategorisindeki biyolojik ajanların etki mekanizmalarını açıklar,• A kategorisindeki biyolojik ajanların neden olduğu klinik tabloyu açıklar,• A kategorisindeki biyolojik ajanların neden olduğu klinik tabloların tedavisini anlatır.	1
Biyolojik yaralıların tanı ve tedavisi - II	<ul style="list-style-type: none">• B ve C kategorisindeki biyolojik ajanları sınıflar,• B ve C kategorisindeki biyolojik ajanların etki mekanizmalarını açıklar,• B ve C kategorisindeki biyolojik ajanların neden olduğu klinik tabloyu açıklar,• B ve C kategorisindeki biyolojik ajanların neden olduğu klinik tabloların tedavisini anlatır.	1
Biyolojik yaralılarda numune alma esasları	<ul style="list-style-type: none">• Biyolojik ajanlara maruz kalan yaralılarından biyolojik örneklerin (vücut sıvıları ve doku) usulüne uygun olarak nasıl alınacağını anlatır.	1
Biyoterörizm	<p>Biyoterörizm maksadıyla kullanılabilecek biyolojik ajanların;</p> <ul style="list-style-type: none">• Kullanım yollarını sayar,• Etki mekanizmalarını açıklar,• Neden olduğu klinik tabloyu açıklar,• Neden olduğu klinik tabloların tanı kriterlerini sayar,• Neden olduğu klinik tabloların tedavisini anlatır.	1
Radyasyonun tanımı, radyasyon fiziği ve radyasyon ölçüm yöntemleri	<ul style="list-style-type: none">• Radyasyonu tanımlar,• Radyasyon çeşitlerini sayar,• Radyasyon ölçüm birimlerini sayar,• Radyasyon ölçüm yöntemlerini söyler.	1
Radyasyona maruz kalma tehlikesi ve radyasyondan korunma ilkeleri	<ul style="list-style-type: none">• Radyasyona maruz kalma yollarını sayar,• Radyasyondan korunmak için alınması gereken tedbirleri sayar.	1
Radyasyonun tıbbi etkileri	<ul style="list-style-type: none">• Radyasyonun hücre, doku, organ ve sistem düzeyinde insan sağlığına etkilerini sayar.	1
Radyasyon yaralanmalarının tıbbi yönetimi	<p>Radyasyona maruz kalan yaralıların;</p> <ul style="list-style-type: none">• Triyajı,• Biyolojik numunelerinin alımı,• Acil tıbbi müdahalesi,• Tedavisinin prensiplerini açıklar ve usullerini anlatır.	2
Olay yerinde tıbbi KBRN müdahalesi	<ul style="list-style-type: none">• Sahada KBRN yaralılarına yapılacak tıbbi müdahaleyi açıklar.	2
Hastane tıbbi KBRN yapılanması	<ul style="list-style-type: none">• Hastane afet planı kapsamında KBRN özel müdahale planının bileşenlerini sayar.• Hastanenin tıbbi KBRN organizasyonunu açıklar.	2
Tıbbi dekontaminasyon	<ul style="list-style-type: none">• KBRN yaralılarına yapılacak tıbbi dekontaminasyon esaslarını açıklar.	1
KBRN olaylarında ilaç ve antidot kullanım prensipleri	<ul style="list-style-type: none">• KBRN yaralılarında kullanılan ilaç ve antidotları sayar.• Bu ilaç ve antidotların kullanım şekillerini anlatır.• Bu ilaç ve antidotların dozlarını söyler.	1

Tablo 1 - devam

Kişisel koruyucu KBRN donanımı	<ul style="list-style-type: none">• Kişisel koruyucu KBRN donanımının seviyelerini sayar.• Kişisel koruyucu KBRN donanımının bileşenlerini açıklar.	1
Zehirli Endüstriyel Kimyasal Madde (ZEKİM) Kazalarında Olay Yeri Yönetimi	<ul style="list-style-type: none">• ZEKİM kazalarında olay yeri yönetimi prensiplerini açıklar.• ZEKİM kazalarında olay yerinde yapılacak müdahaleleri açıklar.	1
Masa başı Tıbbi KBRN Savunma Tatbikatı I	<ul style="list-style-type: none">• Bir KBRN olayı sonrasında olay yerinde ve hastanede gerçekleştirilecek tıbbi KBRN organizasyonunu açıklar.• Yaratılan KBRN senaryosuna göre yapılacak faaliyetleri anlatır.	1
Masa başı Tıbbi KBRN Savunma Tatbikatı II	<ul style="list-style-type: none">• Bir KBRN olayı sonrasında olay yerinde ve hastanede gerçekleştirilecek tıbbi KBRN organizasyonunu açıklar.• Yaratılan KBRN senaryosuna göre yapılacak faaliyetleri anlatır.	1
Çok Önemli Kişi KBRN Koruması	<ul style="list-style-type: none">• Çok Önemli Kişinin KBRN tehditlerinden korunması için alınması gereken tedbirleri sayar.	3
Çok Önemli Kişi Tıbbi KBRN Savunması	<ul style="list-style-type: none">• Çok Önemli Kişinin KBRN tehditlerine maruz kalması durumunda yapılacak müdahalenin esaslarını sayar.	3

Tablo-2. Uygulama eğitiminde yer alan konular, Öğrenim Hedefleri ve Süreleri

KONULAR	ÖĞRENİM HEDEFLERİ	
	Bu sertifikalı eğitim programını başarı ile tamamlayan katılımcı:	SÜRE (Saat)
KBRN ajanlarının örnekleme	<ul style="list-style-type: none">• KBRN ajanlarının teşhisine yönelik biyolojik örnekleri usulüne uygun olarak alır.	3
KBRN yaralanmalarında triyaj	<ul style="list-style-type: none">• KBRN yaralıların triyaj işlemlerini yapar.	2
Kimyasal ve biyolojik yaralanmalarda acil tıbbi müdahale	<ul style="list-style-type: none">• KBRN yaralısına uygun antidot verir,• KBRN yaralısına gerektiğinde acil tıbbi müdahale uygular.	2
Tıbbi dekontaminasyon	<ul style="list-style-type: none">• KBRN yaralılarına tıbbi dekontaminasyon uygular.	2
Olay yeri tıbbi KBRN organizasyonu	<ul style="list-style-type: none">• Olay yerinde tıbbi KBRN sağlık destek hizmetinin planlamasını yapar.• Plana göre yapılacak işlemleri açıklar.	2
Hastane tıbbi KBRN organizasyonu	<ul style="list-style-type: none">• Hastanede verilecek tıbbi KBRN sağlık destek hizmetinin planlamasını yapar.• Plana göre yapılacak işlemleri açıklar.	2
Kişisel koruyucu KBRN donanımı	<ul style="list-style-type: none">• Kişisel koruyucu KBRN donanımını kullanır.	3

7.2 Eğitimde Kullanılacak Materyaller ve Nitelikleri

Bu eğitim programında aşağıdaki eğitim araç ve gereçleri kullanılacaktır:

- Bilgisayar,
- Veri göstericisi,
- Yazı tahtası,
- Yazı tahtası kalemleri,
- KBRN kişisel koruyucu ekipman,
- Kimyasal harp maddesi el detektörü,
- Birleşik radyakmetre-dozimetre,
- KBRN antidotları.

7.3. Eğitimin Süresi

Eğitimin süresi Tablo-3'te belirtilmiştir.

Tablo-3: Eğitimin Türüne Göre Eğitim Süresi

Eğitimin Türü	Eğitimin Süresi	
	Saat	İş Günü
Teorik Eğitim	40	5
Uygulama Eğitimi	16	2
TOPLAM	56	7

Kurumun ihtiyacına göre toplam ders saati süresinde değişiklik olmaksızın program dâhilinde kurs süresinde değişikliğe gidilebilir.

7.4. Eğitimin Değerlendirilmesi (Sınav Usulü, Başarı Ölçütü, Ek Sınav Hakkı vs.)

Eğitim etkinliğinin değerlendirilmesi aşağıdaki usul ve esaslara göre yapılır:

1. Katılımcı başarı değerlendirmesi, öğrenim hedeflerine uygun olarak hazırlanan sorulardan oluşan bir teorik sınav ile EK-1'deki form kullanılarak gerçekleştirilecek uygulama değerlendirilmesi yoluyla yapılır.
2. Katılımcıların başarılı olabilmesi için teorik sınav ve uygulama değerlendirmenin her ikisinden de 100 puan üzerinden 70 puan almaları gerekir.
3. Sertifikaya esas başarı notu teorik ve uygulama değerlendirmesinden alınan puanların aritmetik ortalaması alınarak hesaplanır.
4. Teorik sınavdan 100 üzerinden 70 puanın altında bir sonuç alan katılımcı bir sonraki kursun sonunda yapılacak teorik sınava alınır, bu sınavda da başarılı olamayan katılımcı, sertifika alabilmek için bir sonraki kursa yeniden katılır.

8. PROGRAM SORUMLUSU VE NİTELİKLER

Bu eğitim programında;

1. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Sağlık Hizmetleri Müdürü/Başkanı,
2. Tıbbi KBRN doktorasına sahip olan hekim,
3. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Sağlık Hizmetleri Müdürlüğünde görevli hekim (Çok Önemli Kişilerin Tıbbi KBRN Savunması Eğitimi almış),

Program sorumlusu olarak görevlendirilebilir.

9. EĞİTİCİLER VE NİTELİKLERİ

Eğiticiler Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Sağlık Hizmetleri Müdürlüğü tarafından belirlenir. Bu eğitim programında aşağıdaki niteliklerden en az birine sahip olanlar eğitici olarak görevlendirilebilir:

1. Tıbbi KBRN doktorasına sahip olan hekimler,
2. Çok Önemli Kişilerin Tıbbi KBRN Savunması Sertifikalı Eğitimi almış hekimler,

10. EĞİTİM VERİLECEK YERİN NİTELİKLERİ

Eğitimler Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Sağlık Hizmetleri Müdürlüğü/Başkanlığı tarafından düzenlenir.

Eğitimler; en az 15 en çok 30 kişinin interaktif eğitim alabilecekleri, katılımcıların tamamının birbirlerini görebilmeleri için masa ve sandalyelerin düzenlendiği, uygulamaların yapılabilmesine olanak veren, ısıtma-soğutma sistemi çalışır durumda olan, temizliği sağlanan, eğitimci odası, lavabo ve tuvaletin bulunduğu mekânlarda verilir.

11.SERTİFİKANIN GEÇERLİLİK SÜRESİ

Bu eğitim sonunda başarılı olanlara verilecek sertifikanın geçerlilik süresi 5 (beş) yıldır.

12.SERTİFİKANIN YENİLENME ÖLÇÜTLERİ

Sertifikanın yenilenmesi aşağıdaki usul, esas ve ölçütlere göre yapılır.

1. 5 (beş) yıl içerisinde en az 4 (dört) tıbbi KBRN organizasyonunda/tatbikatında görev alan kişilerin sertifika geçerlilik süreleri Bakanlıkça 5 (beş) yıl uzatılır. Belirtilen kriterlerde görev yapmayan personelin sertifikaları geçerliliğini kaybeder ve bu kişiler yenileme eğitimine katılırlar.
2. Yenileme eğitimi 2 (iki) gün 16 (on altı) saat teorik ve 1 (bir) gün 8 (sekiz) saat uygulama olacak şekilde düzenlenir.
3. Yenileme eğitimleri Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Sağlık Hizmetleri Müdürlüğünde/ Sağlık Hizmetleri Başkanlığında eğiticiler tarafından verilir.
4. Yenileme eğitimlerinin içeriği program sorumlusu koordinesinde eğiticiler tarafından hazırlanır.

13.DENKLİK BAŞVURUSU VE DENKLİK İŞLEMLERİ USUL VE ESASLARI

Bu eğitim programı ile alınan sertifikanın denkliği yoktur.

**EK 1: ÇOK ÖNEMLİ KİŞİLERİN TIBBİ KBRN SAVUNMASI EĞİTİMİ PROGRAMI
UYGULAMA DEĞERLENDİRME FORMU**

Tarih		
Katılımcının Adı Soyadı		
Değerlendirmeyi yapan eğitiminin Adı Soyadı		
Uygulama /Davranış No	Değerlendirilen Uygulama/Davranışlar	Değerlendirme Notu (*)
1	KBRN ajanlarına yönelik biyolojik örnekleri alma	
2	KBRN yaralıların triyaj işlemlerini yapma	
3	KBRN yaralısına antidot verme ve acil tıbbi müdahale etme	
4	KBRN yaralılarına tıbbi dekontaminasyon uygulama	
5	Olay yerinde sağlık destek hizmetinin planlamasını gerçekleştirme	
6	Hastanede KBRN yaralanmasında verilecek sağlık destek hizmetinin planlamasını gerçekleştirme	
7	Kişisel koruyucu KBRN donanımını kullanma	
8	Kimyasal ve radyolojik harp maddelerini tespit etmek için detektör kullanabilme	
9	Çok Önemli Kişi KBRN savunmasını uygulama	
10	Liderlik ve takım çalışmasını sergileme	
TOPLAM PUAN (Her bir davranışa verilen notların toplamı)		
ORTALAMA PUAN (Toplam puan/Değerlendirilen davranış sayısı)		
YÜZ ÜZERİNDEN ORTALAMA PUAN (Ortalama Puan x 25)		

***Değerlendirme Notu:**

Oldukça Yeterli	: 4
Yeterli	: 3
Kısmen Yeterli	: 2
Yetersiz	: 1
Değerlendirilemedi	: 0

NOT: Formda yer alan her bir uygulama/davranış; Oldukça Yeterli (4), Yeterli (3), Kısmen Yeterli (2), Yetersiz(1), Değerlendirilemedi (0) puanlarından bir tanesi ile değerlendirilir, her uygulama/davranıştan alınan puanların toplamı bulunur. Bu toplam, değerlendirilen uygulama/davranış sayısına bölünerek ortalama puan bulunur. Bu ortalama puan 25 (yirmi beş) sayısı ile çarpılarak 100 (yüz) üzerinden alınan puan hesaplanır. 100 (yüz) üzerinden 75 (yetmiş beş) puan alan katılımcı uygulama değerlendirmede başarılı sayılır.

DEĞERLENDİRME SONUCU

Teorik Sınav Puanı	Uygulama Değerlendirme Puanı	Teorik Sınav ve Uygulama Değerlendirme Puanları Ortalaması